За фелдшерското обучение и практика у нас

Петър Цонов

Feldsher education and practice in Bulgaria

Petar Tsonov

Обучението на фелдшери е първото регламентирано медицинско образование в България. Професията „Медицински фелдшер“ води началото си от 1878 г. Обучават се военни фелдшери, като мярка за компенсация на недостига от лекари. Излиза „Правилник за фелдшерското училище за 60 ученика с две отделения – медицинско и ветеринарно“. Първото гражданско фелдшерско училище към МВР София се основава през 1879г.с 3 год.курс на обучение. Изисква се поне III класно образование. Същата година се откриват временни Военно-фелдшерски курсове с 6-8 месеца обучение по съкратена програма в София, Пловдив, Търново и Варна. През първия випуск минават 150 души. Училищата за фелдшери до 1915 г. многократно се закриват и откриват, когато има остра необходимост от медицински кадри за армията и за населението. През 1914 – 1915г. санитарни подофицери след 10 месечен курс стават медицински фелдшери. Войните на Балканите (1912-1918) водят до много човешки жертви

на фронта и тежка съдба на цивилното население. Последните само от Първата балканска война в човешките жертви за България са 87 000 души, в т.ч. 14 000 убити в сражения, 19 000 починали от болести, 50 000 ранени и над 3 000 безследно изчезнали. Тогава фелдшерите са били не само първи помощници, но и заместници на лекарите в медицинската помощ на фронта и сред населението [2, 3].

През 1921-1922 г. санитарните подофицери се признават за фелдшери, а от 1929г. със Закона за народното здраве е забранено да се откриват училища или курсове за добиване на фелдшерска правоспособност. Санитарните подофицери, подготвяни от Военното министерство, не добиват фелдшерска правоспособност. Ограничават се лечебните права на фелдшерите със ЗНЗ (чл.206). Разрешение за свободна фелдшерска практика се дава от Областния лекар за дадено селище (чл.204 от ЗНЗ). На частно практикуващия фелдшер се разрешава да държи и отпуска лекарства по оп-

Снимка № 1 Курсово обучение в Санитарната подофицерска школа в Скопие, 1917 г.

ределен списък (чл.284 от ЗНЗ) когато в радиус от 5 км. няма каквато и да е аптека. Фелдшерите са водили заверена от Околийския лекар „Книга за прегледаните болни“ за регистриране на оказана медицинска помощ на пациенти в кабинета или по домовете [1].

За професионалната реализация на фелдшерите през различни исторически периоди в българското здравеопазване са водени дискусии за тяхната роля и правото им на съществуване. Безспорно е, че фелдшерите като професионалисти са били важен трудов ресурс в здравеопазването през кризисните военни години на фронта и за малките населени места. Фелдшерите днес са основно заети в долекарската помощ и Центровете за спешна медицинска помощ.

Замяната на тези утвърдени в българската традиция здравни специалисти с „парамедици“ вероятно ще изисква не малко време за да намерят и заемат подобаващо място в медицинската практика.

С благодарност към доц. д-р по физика Михаил Тодоров Михов за предоставените снимки на баща му - Тодор Михов Тодоров, роден и живял в Пазарджик (1891 – 1973) и служил като санитарен подофицер и фелдшер от Балканските войни до 1941г.

Снимка № 2 Практически занимания, Скопие, 1917 г. (Тодор Михов е вторият от ляво надясно)

Библиография

1. Бочев З. АБВ на здравното дело в България, С.Извест. на Гл.ДНЗ 1943, 256 с.
2. Милев Е., М.Георгиева, Чуждестранно военномедицинско участие в България по време на Балканската война, СМ, 2010, № 1, 39-40 с.
3. Тонев С, Военномедицинско дело, История на българската медицина, 135-156 с., том 1, изд. „Летера“, 2009